

Megjelenik a lap Temesvárott minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben, akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap házhozordásáért rendelést tehetnek a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztői iroda: belváros, bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTÜ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizethetni helyben a szerkesztőségnél, vagy a helyb. könyvkereskedésekben; vidéken minden cs. kir. postahivatalnál a szerkesztőséghez utasítandó bérmentes levelekben.

Hirdetések minden közhasználatban lévő nyelven fölvetetnek. A beiktatásért minden három hasábos egyes sorért 4 p. vagy 7 uj krajcárnyi díjszámítatik.

Kiadó hivatal: belváros, bécsi utca Uhrmann Márton műkereskedésében.

Kedd, március 12. 1861.

11. szám.

Negyedik évi folyam.

A választók összeírása Temesvárott.

Az 1848-ik hongyulési XXIII. t. c. 6. §. meghatározván, kik lehetnek választók városokban, a papi rendet illetőleg a megyei választókat kijelölő törvénycikk ellenében megszorítónak látszik lenni, a mennyiben az V. t. c. 2. §. d) pontja e rendre nézve „tudorokat, lelkészeket, segédlelkészeket és tanárokat“ említ, míg a városoknál választói joggal fölruházottak közt csak „tudorok s tanárok“ fordulnak elő.

Nem akarunk ez alkalommal — ha a lelkészek sat. csakugyan ki lennének zárva e címöknél fogva — ez ellen szót emelni s bebizonyítani, hogy a lelkészeket sat. éppen városokban, mint közvetlen s kétség kívül befolyásos működési téréükön e joggyakorolhatóságtól nem kell, nem lehetne ész- s jogszerűleg annál kevésbé méltányosság tekintetéből eltiltani, miután azon meggyőződésben vagyunk, hogy a törvényalkotó a kérdéses egyéneket névleg azért nem említé, mert más jog- s cinnél fogva t. i. jövedelmök tekintetéből is a választók sorompói közé tartozóknak ítélte; — mi csak Temesvár városának s részéről a választók összeírásával foglalkozott bizottmányának önkényes eljárása ellen akarunk felszólalni.

A tényálladék elősorolása előtt szem előtt kívánjuk tartatni, hogy Temesvár városa mint 30ezeret meg nem haladó lakossal bíró város törvény értelmében a „középvárosok“-hoz tartozik, s ezekben a választói képességre a többek közt 400 ftnyi évi jövedelem is jogosít.

Temesvár városa új szervezése tekintetéből február 20-káig szabván a választó-képesítettek összeírási határidejét, ennek elteltével, miután a központi választmány a pestvárosi közönség közönyösségével ellenkezőleg nagyon is sok, talán túl-buzgóságot tapasztalt sok nem jogosított részéről a városi ügyek rendezését illető érdekeltségre nézve, — a következő napokban a tőle általunk sem el-, sem meg nem vitatott jogánál fogva a bejegyzettek névjegyzékét bonckés alá vevé s többeket ki is törült; — csak hogy fájdalom! olyanokat is, kik mindenestre, törvény erejénél fogva képesítettek; míg ellenkezőleg a választók névsorában olyanok is találhatók, kiknek jogát talán inkább lehetne kétségbe vonni; sőt tényleg bebizonyíthatjuk, miszerint ugyanazon állásban, ugyanazon jövedelemmel ellátott

egyének közül egy bevan igtatva és be is fogadva, míg egy másik, bár jelenté magát kitörültetett.

Hogy e tényleges eljárás az önkény bélyegét hordja magán, mondanunk is fölösleges. Tudjuk azt is, hogy volt a netalán kitörülteknek jogaik érvényesítésére határidő is szabva, tehát a jogtalanul kihagyottak önbüneiknek róvhatják föl e körülményt; — de erre ama megjegyzésünk van, hogy az illetők nem tudták, miszerint utolsó percig történhetik törülés, és a ki joga érvényesítésére az első napokban megtekinté a lajstromot, nevét ott találva nyugton tért haza, többé nem is félté jogát, míg a kinyomatott névjegyzék kihagyását tanúsítja — elég későn.

Ne vélje az érdemes bizottmány, hogy a fölszóla-lók bitorolni akartak volna jogot; megtekinték ők is eioőbb a törvényt, hogy meggyőződjenek, ha vajjon szabad-e nekik is követelniök: s talán egyeseknek nem saját vétségök, ha a törvénynek nem egészen szabatos s világos kifejezését önjavukra magyarázták s kevesebb készpénz jövedelmök mellett egyéb jövedelmüket is számíták, miután a törvény nem tiszta — hanem csak biztos 200, 400, 600 stb. jövedelmet kíván.

Bármint magyarázta azonban a város bizottmánya a törvényt, az annak folytán kitüntetett önkényes eljárását is talán elnéztük volna, csak következetes lenne, és ne fogadta volna be az egyiket, a másikat meg ne tagadta volna ki választói köréből „ugyanazon jog vagy jogtalanság erejénél fogva.“

Különbén szent a béke; legyen is, maradjon is az; mert hiszszük, hogy valamint a város tetteleg bebizonyítá, miszerint a kizártakon kívül is tudja magát szervezni s kormányozni; ugy e számüzöttek is majd csak megmaradnak minőségökben — ha nem mint akarák — jötevői, legalább — jóakarói.

Többen.

A vitéz Vilis.

Oláh mese.

(Vége.)

Elérvén a sárkánybirodalom határát, szárnyas utmutatójok egy magas fa tetejéről, hova mind a hárman fölmentek, megmutatá nekik a szörnyeteg lakát, s erre

oly gyorsan a mint birt, eltávozott. Vilis az őrhelyről látta, hogy a sárkány e percben nem vala hon, miért is a legnagyobb sietséggel lovagoltak a ház felé. Egyedül lelék a királyleányt, s a herceg azonnal reá ismert, mert így látta őt álmaiban. Tüstént kocsiba fogatták a legjobb sárkánylovakat, beültették a hercegnőt, ki örömmel fogadá szavokat, s elrobogtak vele.

Hanem a sárkány, bár mi messze volt, megérzé az idegen szagot házában, elérohant, utánna a rablóknak, megragadta a nőt, Vilis vitézt a föld legmélyebb mélységébe dobtta, a herceget pedig oly dühösen vágta föl a fellegek föl, hogy mindig feljebb és feljebb röpült, s talán végre a végtelenségbe jutott vala, ha egy halmaz felhő nem fogja föl. Vitéz Vilis halhatatlan lévén, mihamar foleszmélt a kemény bukásból, s a herceget elrejtő felhők után mene s elhozta; azután várakoztak, míg a nagy sárkány ismét kiment házától, s akkor megint bementek rettenthetetlenül. Most ovatosabban tanácskoznak, miként lehetne a szép királyleányt biztosan elvinni. Látván Vilis, hogy a hercegnő sir, kérdé miért sir, s ezt felelje neki: „jaj! te a hires hőst, Vilis Vityazut, a föld legmélyebb mélységébe dobtad, s a herceget, ki egy órában született velem a levegőbe röpítéd! mi lesz belőlök?” — Ezen meg fog esni a sárkány szive; akkor a hercegnő kérdezze tovább, hol van az ereje. A királyleány mind ezt megigérte. Vilis meg tokárrá (basilisk) változott, hogy a hercegnő beszélgetésének a sárkánynyal tanuja lehessen veszélytelenül; s a herceggel együtt a teremben levő kőszobrok egyike alá rejtezkedett.

Hazajövéen a sárkány, parancsolá a hercegnőnek, lásson rendes napi dolgához, mire a hercegnő úgy tett, miként Vilis tanácsolá. Végre megemberelte magát, s kérdé, hol van ereje; de a sárkány vadon mordult reá, minek ezt tudnia. A királyleány nem szeppent meg ezen, még egyszer kérdezé, hozzá tevén: hiszen magunkban vagyunk. Válaszolt a sárkány: „Ha valaki a tejtóhoz megy s három izben csap kezével tükörére, egy keselyü merül fel alóla, melylyel vivnia kell; ha a keselyü meggyőzi, úgy én is erőt veszek rajta, de ha a keselyü veszit, az én erőm is elenyészik vele.“ Ezt mondván, távozott a sárkány. Vilis azonban eléjött s nagy örömmel mondá a hercegnőnek: „Most már a miénk vagy.“ Azzal mentek, ő meg a herceg, a tejtóhoz, hol Vilis egy pohár bort ivott, s tenyerével háromszor csapott a tó tejtükörére, mire azonnal egy nagy óriás keselyü jelent meg. Vilis vivott vele, s mihamar le is győzte valóban. Ugyanakkor a sárkány otthon enyészni érzé hatalmas erejét. A mint Vilis ismét a herceghez jött, mondá: „Most légy vadász, én vadász-ebbé változom, s két nyul jöend elénk, lödd le őket.“ — A herceg felkészült s Vilis azonnal vadász-eb lón, s két nyulat hajta elé, miket a herceg egy nyillal le is lött. Az-

zal tovább mentek s két madár repült elé s az ut két felére ült; az egyik így kesergett: oh én nyomorult! — a másik ezt dallá: oh boldog én! — E két madárt is egyszerre lelőtte a herceg. Most ismét valódi alakát ölté fel Vilis s mondá a hercegnek: „Várakozál itt, míg visszajövök; most kilenc napra el kell távoznom. A herceg ott maradt, Vilis meg a négy kőszoborhoz ment s kilenc napig imádta, mire egy kard s egy acél jött elé belőlök. A hős magához vette s azzal visszatért a herceghez.

Most nem késtek tovább, s a sárkány tanyájára mentek ismét, midőn éppen hon vala; hanem elbútt s ordítá: „Azt hittem elvevém erődöt, de te az enyémet tetted semmivé.“ Erre Vilis fogta a hercegnőt s a hercegnak adta, mondván, kövesse őt; ő maga ott maradt, míg a határt elérték. Akkor megragadá a sárkányt, egy ajtóra fekteté, mit sarkából kiemelt, egyik lábát a küszöbre, másikat egy létrára tevé, s kétszer vágott a sárkány fejéhez. Látván, hogy hiába, fogta az acélt mit, a kőszobrok adtak neki, megfente kardja élet, oly állást vón megint, hogy megfutamodhassék, s most egy csapásra levágta a sárkány fejét, azzal oly gyorsan a mint tudott, megszaladt, lovára pattant, s ment miként a ló nyargalni birt, a herceg s hercegnő után. A dühös sárkányvér felforrt vadon s utána áradt, de nem birta utolérni többé; a szörnyeteg lábai is futni kezdtek, de ezek sem tudták megfogni, úgy hogy Vilis teljes épségben érte el a szökevény párt.

Nem messze voltak már a várostól, hol a császár, a herceg atyja, lakott; azért a herceg levelet irt szüleinek s értesité, hogy a hercegnővel jön. Hanem ezek gyűlölséggel viseltettek jövendőbeli menyjök iránt, talán mert a herceg oly nagy veszélyek elé ment miatta, azért a császárné egy szép inget küldött a hercegnőnek ajándokul; hanem azt Vilis, mihelyt meglátta, darabokra vágta, tanácsolván neki, nehogy bármit is elfogadjon a herceg szüleitől, mert ha ez inget felöltötte volna, rögton kőszoborrá válik. Midőn az utazók ismét közelébb értek hazajokhoz, a császár két pompás paripát küldött, hanem Vilis azokat is, valamint az inget, ezer darabra metélte. Így értek végre a szülék ajándékai nélkül haza, hol a herceg a királyleányt, atyja s anyja akarata ellenére, nőül vette.

A lakodalomban egy pohár bort ivott Vilis, s erre tüstént kőszoborrá lón. A herceg és neje igen busultak egy ily hű barát vesztésén, s a herceg mindenkitől tanácsot kért, hogyan idézhetné a halhatatlan hőst életre vissza ismét. Végre egy bábától megtudá, hogy ha a hős életlen kőszobrát egy rokongyermek fris vérével megkenni; úgy ez visszaadja életét a hősnek; vágja el tehát egy ily gyermek egyik uját.

Midőn nem sokára ezután egyik rokona ikreket szült, oda sietett, s az egyik gyermeket egészen szétmetélte, megszédé a vért s hős Vilis kőszobrát megkené vele, s az tüstént, az ő és neje nagy örömeire, megelevenedett. De a császár és császárné is álmétkodtak ily csodán, s az ártatlan hercegnő s hős Vilis iránti ellenszenyöket ettől fogva szeretetté változtatták. Pompás

lakomák rendeztettek, miknél a nép a legnagyobb örömmel a szép ifju párt és hű barátát, a hős Vilis Vityázut üdvözölte.

K. G.

Malandos utazás.

Kellemes augusztusi nap volt (1846) midőn a szünnapok beköszöntével ifju collegámat s egykori tanítványomat Nyitráig elkísérendő, a ránk tapadt iskolai port szélnek bocsátottuk nem úgy, mint az uj-bányai hevérek, kik közbeszéd szerint véres verejtékkel megérdemlett napi díjakat a ruhájokra szállt aranyport szorgalmasan összegyűjtötték! . . . Van ugyan e két atomszerű anyag között némi hasonlatosság, ha az aknákat veszük, melyekből e kincseket az illetők kizsákmányolják, mert: mig az egyik, a felette becsült, imádott anyagi kincset szolgáltatja a kincsszomjas világnak, a másik szellemi kincsesel iparkodik az ifju nemzedéket gazdagítani . . a munkához mért-e az elismerés jutalma, az más kérdés? — erre az önzéstelen őszinte s bölcs emberbarát felelhet meg leginkább azoknak, kik hengegő nyelvökkel a „quem Dii odere“ és „ad metalla damnati“ kedvenc paripáikat nógatják, számot tartván a velök egyetértők helyeslő tapsaira. Nyomorult dicsőség!! — — Szép hazánk regényes vidékei, melynek majd mindegyikéhez egy-egy történeti emlék van kapcsolva, számos leírások, hallott elbeszélések után rég felébredt bennem a vágy azokat beutazni, hogy a multak dicső vagy szomorú emlékeinél ájtatos vándorkint andalogjak a rom vagy százados tölgy nyujtotta árnyékban üdvös tanuságot vonva ki nemzetünket nagygyá, hatalmassá tett előttem álló egykoron óriási erővel büszkélkedő, most rommá megalázott néma bizonyosságok intő szavaiból! . . . ez uttal Ghymes, Hruso volt zarándokolásom Mekhája, s hogy az elsőt felkeressem, P—r néhai uradalmi tisztnek Léván élethűn előadott szavai buzdítanak; — a ritka jellemű német hazafi nem egyszer fejezte ki előttem 1844-ben sajnálatát, fájdalomát a ghymesi vár jelen állapota fölött; a mint mondá vagy harminc év előtt maga is jelen volt a Lojola sz. Ignác tiszt. rendelt bucsun fenn a várkápolnában, de fájt szívének a szomorú tapasztalás, mert ön szemével látta a rablók szentségtelen kezeitől a sirboltban nyugvó s mély álmaikból felháborított ős Forgács grófok elszórt földi maradványait, mente s egyéb ruha darabjait (ezek közt egy papi öltönyfoszlányt is) melyek arany, ezüst ékeiktől megfosztva heverték a sirbolt alján; — elmellőzöm kiejtett neheztelő szavait azok irányában, kiknek kötelességük vala a szent ereklyéket őrizni vagy őriztetni!

Nyitráról egyenest Gerencsérnek tartottam, hogy ezen tót falvaktól környezett tiszta magyar oazot, mely mesanski izletes almafajtájáról, sajtáságos nyelvkiejtéséről hirhedett, felkeressem; — a more patrio utazást már gyermekéveimben kedveltem, azért elérvén Kolon falut, leszáltam a faluház előtt a szekérről, ürügyül adván kocsisomnak egy itt lakó ismerősöm felkeresését, a kocsi

elbogott, én pedig ott állottam egyedül a falu közepén reisefertig, mint a —h atyafiak tizenegy év előtt esernyővel, kis utitáskával ellátva, azon különbséggel csak, mig azok most terhes szekereken viszik ki az országból gyűjtött tapasztalásuk gyümölcsét, én a hazában üres tárcával értem házamba! — vártam a jó szerencsét, mig valakit megragadhatok, ki utmutatóul szolgáljon fel a ghymesi várba, mely sokkal messzebb vagy a falutól, mintsem kormos falainak a helységei bus tekintete csalokán mutatja, mig kíváncsi szemeimet ide s tova forgattam, három egyén lépett ki a faluházból, kikben a falu honoratiorjai személyesítvék: a jegyző, kis-bíró s egy esküdt, kik gyanus szemmel vizsgáltak tetőtől talpig; kérdésemre: nem volna-e valaki, a ki engem a várba felkísérne? vállat vonita az egyik (mint később megtudtam, a kis-bíró) — hát mi járatba van az ur? kérdezett ez oly hangon, mely gyanitató velem, hogy itt előljárói tekintély szól, mely könnyen kalodába csusztatja a vándort, ha kimerítő felelettel nem igazolja magát! — én felelek, a várat akarnám meg nézni s szeretném, ha valaki a legrövidebb uton oda vezetne! — ekkor jött éppen szemközt a kérdezőnek mintegy tizenhat éves fia; a kis-bíró kétes szavára: ha nem volna-e kedve engem elkísérni a várba? hasonló volt a vállátvonító fiúnak felelete, miből azt gyanítam, hogy csekély egyéniségem „verdächtig“ előttük, pedig a titkos kémeknek akkor még hirök, hamvok sem volt; később rájöttem a gyanu okaira, s helyeslém a kárunkon tanult becsületes magyar emberek gondosságán — sok tünődés után a fiu atyja buzdítására: „hiszen van eszed és kezed, vidd el magaddal a furkost ott az ágy mellől“ — végre beleegyezett az ígért honorarium ajánlatára. — Miglen a fiu szükséges (?) előkészületeket teendő haza ment, én apját bekísértem a falu kocsmába, hol az említettem két honoratior bizalmas beszélgetés között üritgette már a poharakat; vendégem számára egy palackot parancsoltam s hogy félénk embe-reim bizalmát megnyerjem, fraternizálni kezdettem a jó atyafiakkal, az itcés gyarló kapacitások (üvegek) egymásnak engedték a helyet; — dacára, hogy nem igen voltam borivó, a felköszöntéseknek engedve — hiszen in vino veritas atque sinceritas — az egyéb kint magyar szívből fakadt őszinte kívánatokat, éltetve a derék községet, hasonlóan viszonztam, mire a gyanu fellegei mindinkább elszélyedtek a rózsapiros arcokról; — 5 óra volt, midőn a fiu érkezett, kiengesztelvén tehát a csaplárost erszényemmel, elindultam deli kalauzommal az egymásra boltozó gesztenyések alatt a romokhoz; — a mint a regényes ösvényen kiértünk a gyönyörű erdők egyik tisztására, élembe tünt a vár s vele a multak dicső s szomorú emléke! . . . mig távol a romokon végig bámultam, egyszerre előttem állott a kápolna, de minden, mit jeles irónk Fényes (Magyarországnak . . . mostani állapota sat. c. II-ik köt. 1843) ezen várról ír t. i. „Nézésre méltó dolgok ezen várban: a nagy palota, hol 200—300 ember könnyen elférhet, s hol egy nagy vendégséghez mindenféle készülétek találhatnak; a mellette lévő szobákban a Forgácsokat páncélos öltözet-

ben ábrázoló képek, némely régi formája székekkel asztalokkal s más házi butorokkal együtt; — az igen gazdag ékességű kápolna a Lojola sz. Ignác tiszteletére, ki egyszersmind a vár patronusa. Itt különösen nevezetes egy mise ruha, mely aranyfonal helyett asszonyi hajjal van kirakva igen csinosan és mesterségesen. Ez öregebbik Forgács Pál gróf hitvesének, született Révai bárónénak ájtatos ajándéka, ki midőn férje papnak felszenteltetett, a klastromba apácának menvén, hosszú és igen szép haját lemetélte, s azokkal ezt a ruhát saját kezével kivarrtá, — mondom, mind ez csakirva van, a valóságban mi sem létezik a várban, miről, mint jelenleg is létezőről szól Fényes; meglehet hogy lent Ghymes faluban, vagy a grófi család egyéb birtokaiban megvannak az említett tárgyak, de biz a várról és multjáról elmondhatni Virgil szavait:

Fuimus . . . . .

Urbs (arx) antiqua ruit multos dominata per annos, — megvan tehát: az alacsony szolgai lelkeket ábrázoló vadon madarainak tanyája, a romfalak, pince, magtár-üregek, 8—9 ivezett komokkőből kivájt pince idomu hajlék, de ezek a hajdan lakott termekkel együtt most a vihar és idő játékbábja, melylyel az elemek keresztül kasul száguldozva üzik tomboló játékukat, így a nagy palotának volt fényességéről is kezeskedik még néhány rohdadásnak indult gerendaszál, az ablakok s a falak tetejéről kinyuló fák, bokrok; azután az itt-ott elszórt szép faragványok csak a multak pazarfényéről szólanak, melynek helyét most sivar pusztaság, az egykori élénk vidámságot siri csend pótolja, mi oly borzalommal lepette meg, hogy ennek kifejezésére szavakat nem találok! — van magamnak is e vár könyvtárából egy ritka ereklyém, melyet drágán szereztem s ez: „D. Caecilii Cypriani episcopi Carthaginensis et martyris opera virtute duce, comite fortuna“ jeligével s a kiadó nevével „apud Seb. Gryphium Lugduni 1550.“ Ugyan e cimlapon van a birtokos eredeti kézírata is e szavakkal s ily betűkkel:

NE meriq. Forgach de Gymes Equitis MDLXVIII.

a kutyabőrrel bevont könyv külső táblán foglalt irata régibb időkre mutat, maga a bekötés ritka példánya a könyvkötés agyak időkorának, az az a legegyszerűbb bekötésnek, de a tiszta gothnyomatu betűk aligha nem tennének szégyent több tizenkilencedik századbeli könyvnyomdáinknak.

De térjünk vissza a romokhoz. A felséges kilátás Nyitra s egyéb messzefekvő tájak festői képe olyas látvány, mely előtt az ember lelke elvész, oly fenségesen emelkedik ki e vár az őt környező völgyekből! körül- körül elláthatlan erdők terülnek el, mint a földünket körülövező nagy ocean; ott jár néha lelkem most is az ide s tova elszórt egyes falvak szemléletén, melyek a sűrű erdők között úgy tűnnek ki, mint az egyes csillagok a sűrű éj homályában az égen! — A nap éppen akkoron alkonyodott, annak e magas pontról bucsufényét látni, a midőn a rónák elül rég elrejtekezett, ismét új látványt nyújtott, mely egész valómat úgy áthattotta, hogy a búbajos látványtól elragadtatván megme-

revültem, mint Lot sóbálványá vált neje! — E közben az est homálya intett, hogy visszatérjünk a faluba.

Utitársomat, ki atyjának instructióját követve s egy irgalmatlan hosszú furkosbottal ellátva barna szemével néha-néha rám pislogott, magamban nevetve egész uton hasonlóan figyelemmel kísértem, midőn már a hegytövéhez értünk, mondám neki: nemde öcsém, azt gondoltad, valamely gonosz emberrel van dolgod, kit, ha a szükség úgy hozná magával, bunkóddal észére téríts? — a fiu elis pirult, elismosolyodott s megvallá, hogy ő bizony tartott tőlem, mert olyan uriforma emberek sokszor szép ruhába öltözött zsványok! — szép kompliment, gondolám magamban, ily párbeszéd után elvégre kilenc óraker a faluba értünk, az aggodó háznép örömmel ödvözlött; a mint a pitvarba értünk s egyszerű, de őszinte magyar szívvvel fűszerezett estebédjével megkínált, az én gondom volt azután, hogy hiányt ne szenvedjenek szives embereim abban, mi a lelket és a szívet élteni, vidámitja; az idegen uri vándor hire csakhamar keresztül futotta a falut, még mi a vacsoránál ültünk, többen sereglettek össze csinos menyecskék, leányok, vén anyókák, kíváncsian fürkészték a csuda embert scilicet drága-engemet; — midőn bámész vendégeink elszéledtek, a kis-bíró többszöri megkövetelés után alaptalan gyanuja miatt, hogy ilyen s amolyan embernek tartott, elmondá, mint károsított meg egy gazdát bizonyos uri utas, kit fuvarosnak felfogadott; — neje, gyermekei hasztalan várták a jó gazdát hetekig, az apjuk nem jött, végre egy hó eltölte után betoppan az elfáradt fuvaros gyalog, lovainak, szekérének se hire se hamva, tán most is valahol tul a fekete tengeren legelnek lovai a török földön, mert a csalárd egész a szerb határig nógatván az embert, miután bódító itallal eszméletét elvette kocsisának, mindenestül eltűnt.

Másnap reggel megnéztem a megyeszerte nevezetes koloni mészégető kemencéket és a mészköveket, azután ismét more patrio folytattam az utat Kis-Tapolcsán felé! Aranyos-Marothon egy ismerős megmutatta Bars megye székhelyének nevezetességeit; az emeletes megyeház meglehetősen tágas, de az éppen akkor elkészült fegyenc lakhelyek, mint vezetóm is megjegyzé nem igen felelnek meg a célnak, melyért építvék, — a Migazziféle kert, mely a közönségnek nyitva állott, elég csinos volt akkor, olyan maradt-e, midőn később a kastély a birtokföldekkel bérbe adatott, nem tudom, maga a város egyéb magyar m. városaink typusát viseli házaira, utcáira nézve; a vásár- és ünnepnap multságokat az előkelők a csak félóránnyira eső Kis-Tapolcsáni kirándulásokban keresték; érdemes is volt akkor még felkeresni gr. Keglevics János Pantheonját, mert a célszerű gazdaszat s magában a kastélyban a művészet, régiségvár, a válogatott könyvek tára, a regényes angolkert, továbbá a sirkertben épült halottas ház a tetszhalottak kipuhatólására, s tán falu helyen hazánkban a kisedovóda első minta intézete a jeles miveltségű gróf tudományosan kiképezett finom izléséről, leereszkedő nyájasságáról, melylyel az idegeneket fogadta, élénk biznyságot nyújtotta, — de mióta a nemeslelkű gróf elhalt s özvegye

született francia tábornok . . . ville leánya, külföldi kultivátorokkal pótolta a kitaszított becsületes honfi tisztviselők helyét, elmúlt hirneve a híres Kis-Tapolcsani uradalomnak is! — dicséretére válik a fiatal örökös gr. Keglevics volt cs. kir. katonatisztnak, hogy nagykoru jogát érvényesítvén anyját a grófi családra oly káros gazdasági systema további gyakorlatba vételétől felmentette, a külföldi igazgatót pedig, a pápaszemes cseh-ökonómust, ki mély tudományának legfényesebb bizonyítványát adá a jövedelmes majdnem tökéletes deficitjével aproszent tisztársaival honába visszaküldötte, magyar tisztet alkalmazván uradalmában Kis-Tapolcsánban és Nagy-Ugrocon.

Kis-Tapolcsánban egy társamhoz szálltam be, régebben tett ígéretemet beváltandó, hogy őt megfogom látogatni. Ő eltűnt a világ színvonaláról, de nyájas jellege, buzgó tevékenysége bizonyára élni fog barátinak, kedves tanítványinak emlékezetében. Tőle hallottam az itteni szép hagyományt, hogy Kis-Tapolcsánt hajdan a vitéz, nemes tapolcsáni család birta, melynek egyik hős ivadéka a plébániai templom belső falazatán márványlapozaton életnagyságában finomul kivésve áll; a tágas

birtok ugyan e család földművelőkre süllyedt utódokat illette volna azon oklevelek erejénél fogva, melyeknek birtokában voltak a jámbor emberek, de egy furfangos eszű, — hogy illőbb kifejezéssel éljek, egy ravasz tiszt szép szerivel kicsikarta kezükből az eredeti oklevelet, így a tapolcsáni utódok mai nap is művelik saját földüket, melyről másnak adják a kamatot.

A templom szentélye mellett az uraság magán imaházában néhány érdekes butor találtatik, mely a hrusói várból került ide, ilyen többi között egy ölet haladó magas kép a vár birtokosának — Rákóczy nejének életnagyságú képe ezen felirással:

Lux, rosa, gemma fui vitae dum stamina duxi
Nunc levis umbra, Cinis naufraga Concha, vapor.

Megjártuk az angolkert északi szélén egy középhalmon fekvő Hruso várromjait, melynek góth ablakai mint koponya szemüregek bámulnak a távolban; néhány roskadt teremfalak, pinczeüregek az egész, melyen a mulandóság gyászolja annak, a mi itt egykor létezett, gyönyörüségét!

Vertler Mátyás.

T Á R C A.

A két fivér.

Eredeti beszély.

Irta Csepei Árpád.

(Folytatás.)

E baj vitt engem reá, hogy katona lettem édes Pál bátyám! s ezért fogott meg az átok hogy az embereket s a nagy várost minden cifronságaival megutáltván, a föld alá szeretnék bujni. A katonai élet eleinte szépnek tetszett, hej, de mikor más kis városba transportáltak, az idegen tisztek nem igen jó szemmel vették, hogy én az igazat kereken megszoktam mondani, és a sok aljas tettekre nem hunytam bé a szemem. Sok irigyeim voltak, kivált a káplár és istrázsamesterek közt; minden kis baj miatt a kapitányhoz vittek raportra, s ha a cugomban lévő közlegénynek egy gombja hibázott, vagy a dolmány zsinórja feslett végig; vagy a ló szerszáma nem volt oly fényes mint a tükör, már nagy volt a veszedelem, s degredálással fenyegettek! . . .

Egy jó lélek akadt a városban, a ki megszánta búval tölt szivemet, s megosztá lelke fájdalmát az enyémmel. Egy saép fiatal özvegy uri nő, ki egy közmulatság alkalmával látott először, s mig észre vettem volna, látatlanul szemlélte busongó lelkemet. Kaszárnyánk utja éppen ablaka alatt vitt el, s én véletlenül föltekinték az emeletre, melynek ablakából mint egy bánatosan mosolygó angyal nézett merőn szemeim közé. Szinte jól esett lelkemnek, hogy van még a világon egy, a ki bánatos arcomon fölismeré a nyomorúság vonásait . . . Pár nappal ezután egy liberias inas fogott el az utcán sétáltomban, s egy kártyaforma iratkát csusztatott kezembe, a nélkül, hogy egy szót is mondott volna; a kis levélen föl volt nyomtatva a szép asszony neve és lakása, mig a másik oldalán saját kézírása által kért, hogy egy pár szóra fordulnék be hozzá . . . Én tehát ezen passussal, el is mentem hozzá, s röviden elbeszélvén neki gyászos esetemet

és származásomat, — hallja ked bácsi! annyira szivére vette, hogy még a szemeit is törölte belé; barátságosan megfogta kezemet, s forrón megszorítván, fölkiért hogy gyakrabban látogassam meg olyankor mikor senki nem lát, hogy a rossz világ ne fordítsa mindjárt gonosz beszédre a dolgot, ő is ily forma szerencsétlen életet élt, s mondása szerint, jól esik az, mikor két bánatos szív egymásnak kiöntheti fájdalmait; azzal kezembe nyomott erővel egy aranynyal telt erszényt, melyben bizonyosan több értékű volt fél évi lénungomnál is! Hogy azután majd mindennapos voltam a háznál, mondanom sem kell, héj pedig nagy uri dáma volt az, hallja kend Pál bácsi, mert a hóvá csak egyedül ment, a liberias inas nem maradhatott el tőle, de azért velem néha karonfogva is sétált, s ismerőinek azt mondta, hogy én neki távoli rokona vagyok. Azonban én se voltam olyan málé száju Jankó, hogy ha már ilyen váratlan jöltevőre bukkantam, nem vallott szégyent ügyetlenségem miatt. Pénzem elég lévén, extra mundurba öltöztem s csinosan kényesen jártam, hogy sok szép lánynak dobogott a szive utánam, azután meg én se voltam rút gyerek, mert a scadronban alig volt különb legény mint én; pedig nem azért mondom, hogy magamat dicsérném, miután magamat dicsérni nem szoktam, — de jó pajtásaim sokszor mondták ezt nekem, hogy belőlem olyan szép kapitány válnék, hogy hetedhét országon nem volna párja! . . . Nagy gerenda is volt ez a tiszurak szemébe, a mint megtudták jó szerencsém, — természetesen irigyelték s csufságot üttek belőlem, hogy én ilyen, amolyan vén asszony után vetem magamat. Későbbben titkos kedvesemet sikerült nekik megösmerni, de minő nagy volt bámulásuk, hogy az egy szép, fiatal és gazdag özvegy, s mégis csak egy közönséges huszár káplárt méltatott résztvevő szivére; volt ezután ocsárló beszéd köztök és még minő! Túrtem egy darab ideig, a meddig lehetett . . . A többi közt egy estve keservesen muzsikáltattam magamat egy vendégfogadóban, jól esett az nekem; miután magam keresvén a bajt magamnak, ezzel akartam felejtetni a mult időket; de egy pelyhes száju hadnagyocska és öreg goromba strázsamesterem csunyan ki-

keltek ellenem, hogy velök egy asztalnál ülve, meg az ő bosszantásokra muzsikáltatni merem magamat a korcsmában!

Én mérgesen ugrottam föl székemről ez aljas lenézésért, miután a korcsmában nem a front előtt áll a katona, és saját pénzeért akárki is ur lehet; de egyik cimborám karon fogott és sikerült némileg magamat mérsékelni, de még sem állhatam meg, hogy őket jól végig le ne nézzem, s azzal a másik ivó szobába akartam távozni. Ez csak olaj volt az én embereim tüzökre, dühösen ugrottak föl mindketten, hogy majd így, majd úgy megtanítanak emberségre és regulára, majd sarkantyumra kötik a ryelvemet, hogy még az a jóféle asszony is pityeregni fog ha meghallja, a ki nem más mint egy valóságos . . . ! — de Pál bátyám, ezen utolsó gyalázatos nevet nem is hallottam már; dühömben szemeim szikrákat hánytak, minden vérem arcomba szökött, s fogaim között iszonyu káromkodást nyögve, míg dühtől reszket kezemmel kardomat ragadtam meg. E vakmerő dühös jelenetre kissé hátráltak, de újra megbátorítva egymást még keserűbb oldalról kezdtek bosszantani. Én a bortól is meglehetősen föl voltam hevülve, de azon általam szeretett és mélyen tisztelt nő becsületében véghezvitt trágár beszéd magamon kívüli állapotba ejtett, tudja azt jól Pál bátyám is, hogy a magyar ember milyen féltékeny a nőcselédre, hát még olyanra mint az? . . . ki nekem a földön még egyedüli örömöm és vigasztaló angyalom volt! . . .

(Folytatás következik.)

Heti szemle.

— Biztos kutforrásból értesülünk, hogy a volt szerb vajdasági részekből, a magyar kir. helytartó tanácsához ideiglenes szolgálattétel végett behivattak: Hueber Zsigmond és Mandich Tivadar tanácsosok, továbbá Sztojaekovic Sándor, Rác Mihály, Rónay Amadé, Valencsics Antal, Rác Athanáz, Janculesku Julian.

— Nyilvános kérelem a népszámitás ügyében. A magyar t. akadémia statisztikai bizottsága a tisztelt egyházi hatóságok s lelkész urak hazafias közremunkálásával f. évi március utolsóján végrehajtandó népszámlálás által a magyar birodalomban élő különböző néptörzsek létszámáról is biztos adatokat óhajt szerezni, s azért a lelkész urakat felkéré, hogy nemcsak hiveiknek általános számát, de azt is tegyék ki, hány magyar, német, szláv, román stb. ajku van saját hiveik, s hivatal körükben létező más felekezetbeliek közt. Minthogy pedig hazánknak számos helységei vegyes nyelvűek, s ennél fogva azoknak lakói két, sőt három nyelven is beszélnek, mely körülmény kivált ott szokott előfordulni, hol különböző néptörzsek egymással érintkeznek és határosak, azért a statist. bizottság szükségesnek látja a lelkész urakat pótlólag arra is figyelmeztetni s fölkérni, sziveskedjenek a rovatos táblázaton külön jegyzetben kitenni: 1) egyféle vagy vegyes nyelvű e az illető helység vagy egyház-község? 2) ha vegyes nyelvű, micsoda nyelvek divatoznak a helységben? 3) az egyházhívek vagy községtagok közül hányan beszélnek az illető két vagy három nyelven? — E körülmények és viszonyok lelkiismeretes földerítését hazánk szabatos ethnographiája okvetlenül megkívánja, s reméljük, a t. lelkész urak ezen kérelmünket is teljesíteni fogják. Pest, 1861. márc. 3. A m. t. akad. stat. bizottsága megbízásából annak jegyzője Hunfalvy János.

— Vahot Imre és Gánóczy Flóris előfizetési iverket bocsátottak szét a „Honvédek könyvére.“ Ez azon történelmi adatokból leendő összeállítva, melyek Vahothoz — fölszólítása folytán — a 48—49-ki magyar hadsereg tisztjeitől már is szép mennyiségben bérkeztek. Ara e minden tekintetben érdekes tanulságos emlékkönyv első folyamának —

mely 12 füzetben 12 kitünő magyar hős arcképével fog megjelenni — 10; az első hat kötet 5, az első háromé pedig 3 ft. Az első kötet aprilban már megjelenend, s a többi lehető gyorsan fog utána következni. Az előfizetési összegek „A honvédek könyve“ szerkesztőségéhez: kigyó-utca 4-ik szám küldendők.

— London febr. 28-án. (A Kossuth bankjegyek és a törvénytörvények.) A „N. Pr. Ztg.“ írja: A Kossuth által itt Magyarország számára nyomtatott bankjegyekről elterjedt hírek tökéletesen valók voltak. F. hó 23-án értesítettett Apponyi gróf az itteni osztrák nagykövet a kormány által, hogy a korona ügyvédei által adott véleménynél fogva nem lehet gátlólag föllépnie. Apponyi gróf tüstént tudósítá kormányát ezen eredményről táviratilag, s 26-án ugyanezen uton azt a választ kapta, hogy tegyen lépéseket a törvényhatóság előtt Ausztria császára nevében, a bankjegyek nyomtatásának megszüntetése, s a nyomdásznak már készek kiadásától eltiltatása iránt. Ezen utasítás következtében a követ pert indított, mely a következő név alatt: „the Emperor of Austria versus Dey“ igtattatott be; minthogy a „Dey és Sous“ cégnél nyomatá Kossuth a magyar bankjegyeket, s az első lépés tegnap tetetett ellenök, azáltal, hogy a vádló részéről Cairus H. injunctiót; vagyis a nyomtatás fölfüggesztését, s a kész nyomtatványok lefoglalását kérte, a mit meg is adott Stuart alkancellár. Az osztrák követ illető felhatalmazása lényegében következőleg szól: „Ausztria császáranak, mint Magyarország királyának egyedül magának van joga Magyarországon bankjegyeket mint értékjegyeket kibocsátani, vagy általában Magyarországon forgásba hozatására rendelt okmányokat az ország címével ellátni. Ennek következtében Magyarországon csaknem minden forgalombeli pénz az ausztriai nemzeti bank jegyeiből áll, melyek Ausztria császáranak, mint Magyarország királyának uralkodása alatt bocsátattak ki. Ellenben Dey és Sous urak lemezeket készítettek, melyekkel olyan okmányokat nyomnak, melyeknek rendeltetésök volna magyar bankjegyekül kiadni, Magyarországon pénzértékű jegyeképp forgásba hozatni; és pedig, vádló tudomása szerint, Kossuth Lajos ezen bankjegyeket az itt perbe idézett nyomdásznál rendelte meg. — Ez utóbbiak kötelezték volna magukat az említett bankjegyekből, többnyire egy pengő forintokban 100 millió fto kiállítani, s azt e hét folytán Kossuthnak átadni, ki azon bankjegyeket minden áron Magyarországra juttatni, s egyéb eszközök között forradalom előmozdítására fordítani akarja. A mi ellen Ausztria császára panaszt emel, a mennyiben ő a kérdéses nyomdászt ezen hamis bankjegyek nyomására, s a magyar címernek alkalmazására nem hatalmazta fel.

A nyomás fölfüggesztése, s a készlet kiadásának betiltása, mint már fenebb is megirtuk elrendeltetett; de a törvényhatóság föllépése hihetőleg elkészt, a kész bankjegyek átadásának meggátolását illetőleg. Már több hét óta folyvást nyomtatnak szakadatlanul ezen bankjegyek, s 30 millió fölül már egy hét előtt kész volt. Vajjon tüstént átadatott-e ezen összeg Kossuthnak, vagy még nyomdászok kezei közt van, az majd a per folytán fog kiderülni.

A Magyar-Szent mártoni árvizkönyv ügyében.

A „Delejtű 5-ik számával aláírási felhívást bocsátottam közre a „Magyar-Szent-Mártoni árvizkönyvre.“ A két füzetben megjelenendő könyv már sajtó alatt van. Az első füzet a közelgő husvétülnnepekre, a második pedig május végére okvetlenül a megrendelők kezei között leendő. Az egész műnek ára egy forint, és legalább tíz tömött ivre terjedend.

Kéretnek a tisztelt gyűjtők, — kiknek tíz példány után szivesen szolgálók egy tiszteletivel — az érintett iverk mieelőbbi beküldésére.

Ugy szintén, minthogy több igen tisztelt és magas állású egyéniségek mintegy szemrehányólag becsületem nem csekély veszélyeztetésével előttem felhozák, mikép én a magyar-szt.-mártoni árviz ügyében a „Delejtű“ 3-dik ez évi

számában közlött cikkben, mint állítólagos cáfolóm Mokri mérnök ur irá „messzire vettem a súlykot“ tartozó kötelességem jóakaróim, barátjaim és ismerőim megnyugtatóására, önmagamnak pedig igazolására nyilatkozni: hogy Mokri ur cikkére csakugyan megirt ellencáfolat közlését a hibások iránti keresztény szeretetből nem sürgettem egyrészt; — másrészt pedig, mert az olyan személységek ő polemianak, mint minőre Mokri ur cikke vezetett volna, nem vagyok barátja. Elvem: „inimicus rei, amicus personae.“

Azonban a ki tudni akarja kinek van igaza, kérem szeresse meg a fentírtott könyvet, onnan — minden személységek nélkül — okadatolva megolvashatja.

Berecz Imre.

— Báziaison a Dunánál parti ágyu telepek épülnek.

— Szegeden, Burger Zsigmondnál éppen most jelent meg: „A nemzeti művelődés alapja“ című könyv, írta Karcsanyéki G. Ára 1 ft. 40 kr. Ezen munkával hazánk egyik legjobb készültségű tudósa köszönt be újra a közönséghez, mely ilyen munkák pártfogásával irodalmunknak kétségkívül üdvös szolgálatot tesz. A munka fejezetei ezek: Az egyéni élet korszakai. A szellemi kapocs és a nemzedéki elágazás. A nemzeti élet korszakai. A nemzeti hagyományok. A hajdankor fejleme. Az újabbkori korok fejleme. A kereszténység. Alkonyat és hajnal. Üdvös tanulságok a multak tanulmányából. Nemzeti jellemünk alapvonása. Nemzeti jellemünk ősi okmányai és szellemi értékeink biztosítása. Társas élet, tudomány művészet és irodalom.

— Vas Gerebentől f. év május végeig „Az 1848 és 1849-ki krónika töredékeiből“ című két kötetes munka fog megjelenni. — Kövőry László, jeles történész hazánkfia szintén sajtó alá szándékozik bocsátani ily tárgyú, de nem csak töredékes, hanem tüzetes és okadatolt munkáját, a melynek címe: „A forradalom története Erdélyben.“

— B. Jósika Miklós még 1848-ban irt, de meg nem jelenhetett „II. Rákóczy György“ című regénye sajtó alatt van.

— A „M. O.“-ban olvassuk: „Egyik párisi tisztelt levelezőnk tudósítása szerint minap lévén alkalmunk a Párisban tartózkodó menekült honfitársainkról emlékezni, most ugyanon az Olaszországban harcoló nevezetesebb magyarok névjegyzékét kaptuk meg, a mint következik: Klapka, Türr, tábornokok; Ihász, Kupa, Eberhard, Winkler ezredesek; Széter és Dunyó ezredes, ki Voltturnonál egyik lábát veszítette el; Mogyoródy, Figyelmessy, Kis József alezredesek és a mérész Scheiter őrnagy, ki magát a voltornói csatában annyira kitüntette. Ott van Vetter és Bethlen Gergely, végre Türr barátja Csudafi (Wunder) és Rényi, kik hasonlóképp szép nevet vívtak ki magának az olasz szabadságharcban.“

Temesvári ujdonságok.

* Szabad kir. Temesvár városának alkotmányos tisztújítása, melyhez a polgárság jobb korát ohajtó hazafiak reményei voltak kötve, f. hó 7-én reggeli 8 órakor vette kezdetét, a midőn is Stokinger Móríc tárnoki biztos a gyűlést és azzal a törvényen alapuló választást megnyitá. A külvárosi lakosok rendes csapatokban, zászlókkal és zenével jöttek be a városba, kiki jelöltjének nevé tüzvén fővegyére, melyre a város közigazgatása leszen bízandó. A választás szavazás által menván véghez, az első napon csupán csak a három első tisztviselő neve került ki a szavazati fiókból, és pedig következő eredménnyel: polgármester Weigl József 589 szavazattal, (jelölt társai: Küttel Károly [eddiggi polgármester] 156; Preyer János [polgármester 1848-tól 1858-ig] 30, Sprung Antal 13 szavazattal.) Városi főbíró: Bugarszky Sándor 477 szavazattal (jelölt társai: Veszelinovits Pál 4,

Petrovits Pál 5 szavazattal. Városi kapitány: Cserrmena Péter 402 szavazattal, (jelölt társai: Veszelinovits Pál 4, Izsák Sándor 1, Radulescu Szilágy 0 szavazattal. Estve nagy fáklyásmenet által tanusíták a választók rokonszenvéket és tiszteletüket városunk, hosszú alkotmány ellenes interregnum után ismét a polgárság befolyása következtében polcaikra emelt első tisztviselőinek, midőn is alkalmi beszédek váltattak, melyek némileg zálogul és foglalóul szolgálnak, hogy az önkormányozás élvezete nekünk a legohajtottabb gyümölcsöket hozandja. Egy napi szünet után a városi tisztújítás f. hó 9-én folytatott, a mely napon a tanácsnokok collegiuma alakított következő választással: Első tanácsnok: Urbányi Lőrinc 414 szavazattal, (jelölt társai: Meskó Gyula 24, Karvaly József 21 szavazattal.) Második tanácsos Vaszits Péter 342 szavazattal (jelölt társai: Theodorovits Miksa 132, Skarlato Lázár 25 szavazattal.) Harmadik tanácsos: Gunnermann Ferdinand 447 szavazattal, (jelölt társai: Hirschfeld József 4, Hauf Gusztáv 13 szavazattal.) Negyedik tanácsnok: Popovits Zsigmond 310 szavazattal, (jelölt társai: Petrovics Pál 11, Skarlato Lázár 3 szavazattal.) Ötödik tanácsnok: Ondreykovics József 303 szavazattal, jelölt társai: Hauf Gusztáv 23, Ulrich Béla 13 szavazattal.) Hatodik tanácsos Neoplo Pál 263 szavazattal, (jelölt társai: Izsák Sándor 183, Paulovits Arkád 8 szavazattal.) Hetedik tanácsnok: Meskó Gyula 274 szavazattal, (jelölt társai: Paulits Ferenc 89, Hirschfeld József 2 szavazattal.) A tisztújítás f. hó 11-én folytatván; alkaptánynya választott Mazur Sándor 278 szavazattal, (jelölt társai: Popovits Szilárd 25, Paulovits Péter 41 szavazattal.) Mérnök: Dückelmann Jakab 263 szavazattal, (jelölt társai: Vukassevits György 127, Felix Ernő 11 szavazattal.) Főjegyző: Paulovits Arkád 299 szavazattal, (jelölt társai: Kubitsek Ferenc 14, Brettner József 69 szavazattal.) Első aljegyző: Brettner József 299 szavazattal, (jelölt társai: Nádaski Márk 89, Hirschfeld Károly 1 szavazattal.) Második aljegyző: Nádaski Márk 251 szavazattal, (jelölt társai: Einsler Lipót 6, Niamešny Mihály 32 szavazattal.) Főügyész: Szandits István 200 szavazattal, (jelölt társai: Jankovich János 4, Papházy Ignác 11 szavazattal. Alügyész Kakujay Mihály 192 szavazattal, (jelölt társai: Jankovich J. 6, Papházy Ignác 84 szavazattal.) Főorvos: Stephanovits Péter 191 szavazattal, (jelölt társai: Manzin József 34, Brassoványi Péter 4 szavazattal. A választás még folytatatik.

* A temesvári gazdasági egyesület, melyet egykor Soksevics báró és a cs. kir. tisztviselők nagyon, de még is sikertlenül pártoltak, március 6-án utolsó ülését tartá. Ez uttal csak egy határozat hozatott, t. i. hogy az egyesület feloszlatatik. Ingóságai eladatván, az abból begyűlendő valamint a pénztárban maradt (mintegy 760 ftra menő) pénz a helybeli takarékpénztárba letétetik oly rendelkezéssel, hogy ez jövőben egy netán Temesvárot ismét alakulandó gazdasági érdekeket előmozdító egyesületnek kiszolgáltassék.

* Temesmegye közgyűlése f. hó 6-án feliratot határozott Fiume ostromállapotának megszüntetésére és Asbóth Lajos honvédtábornok törvénytelen elhurcoltatása ellen. Ugyan az nap a középponti követválasztási választmány a követválasztási határnapot március 26-ára tűzte ki mind a nyolc kerületre nézve.

* A temesvári főgymnasiumban a második iskolai félev megnyitása (február 18-ka) óta négy tantárgy magyar nyelven adatik elő, úgy mint: Magyarország története, a természettudomány, földírat és vallástan. Eddigél az egész oktatás német nyelven folyt.

* Temesmegye a nem rég történt tisztújítás alkalmával szerencsés volt Murányi Ignácban oly első alispánt nyerni, kinek általános és osztatlan népszerűsége lehetlenné tette még azt is, hogy más valaki a legnagyobb szerénytelenség vádjá

nélkül vele még csak kijelölésbe hozhatta volna is magát. Nem csak tündöklő hazafisága, hanem adminisztratív képessége és a megye viszonyainak oly mértékbeni részletes ismerete, minövel megyénk sok hazafias és tapasztalt férfai közül senki sem mert volna dicsekedni őt nélkülözhetlenné téve azon polcon, melyre őt a közbizalom választá. Oly férfi a Budán tanácskozandó honatyák fényes gyülekezetében is magához méltó helyet foglalt volna el, és megyénk választó kerületei vetélkedve siettek volna őt, a köztisztelőben és szeretetben álló hazafit képviselőjükül megnyerni. Azonban alig keletkezvén a választási mozgalmak megyénkben, örömmünkbe, hogy ily férfit látunk közigazgatásunk élén aggodalmak kezdtek vegyülni; aggodalmak, melyek természetesen valának, midőn egyhangulag elismertett, hogy ha Murányi ur elfoglalja az országgyűlésen azon széket, melyre őt képessége jogosítja, Temes megyének ez oly nagy áldozatába fog kerülni, melyet körülményeink ugyszólván elviselhetlenné tennék, és így a hazának igazi barátjai tőlünk nem is kívánhatnák. Ily eszméktől vezéreltetve lehetett kétség kívül Temes megye tisztikara, midőn testületileg megkérte az első alispán urat, hogy lemondjon az országgyűlési követség elvállalásáról, továbbá is szentelje tapasztalásait, tehetségeit és hazafi lelkületét e megyének, és hogy megtartván alispáni hivatalát, nyugtassa meg e megyének aggodalmát, melynek körülményei sok tekintetben hasonlíthatlanok ez országban. Murányi engedett a közkívánatnak, és ez által önzetlen hazafiságának oly fényes jelét adá, mely számos érdemeinek koszorujában bizonyára a legdíszesebb levelet képezi. Csak azok ítélték meg áldozatjának nagyságát, kik az ő, kik megyénk viszonyait közelebbről ismerik. A tisztelt férfi elhatározásának híre csakhamar elterjedt, és még ugyan az nap, t. i. f. hó 8-án estve nagy fáklászenével fejezték ki hálájukat tisztelői, kiknek érzelmeit legékesebb módon tolmácsolta megyénk második alispánja Missics János ur költői hasonlatokban gazdag beszédjében. Adja az ég, hogy mindnyáján oly jól értsük meg mindig, mit a haza kíván tőlünk, mint Murányi ur annak példáját adá!

* A március 2-án tartott és általunk is említett szerb bál nagyon csinos, sőt díszes volt, — legjobb egyetértésben élvezték a különféle nemzetiségek a társaság örömeit. A szerb fejedelem nem jelent meg ugyan, de az újvidéki szerb színházra 100 aranyat ajándékozott.

* A magyar kir. helytartótanács e lapok szerkesztőjének megadá az engedélyt egy politikai magyar lap kiadására. Majdnem egykoruan Hirschfeld Károly ugyancsak a magyar helytartótanács által, a temesvári néhai cs. k. helytartótanács ajánlása alapján engedélyt nyert, hogy a jelenlegi Temesvá-

rer Zeitungot f. é. april elsejétől fogva mint magánjellemtű hirlapot szerkeszthesse.

* A mult héten az itteni nagytrafikansnál éjjel valaki betörvén, 400 ft. értékű bélyegjegyeket lopott el. Vajjon nem csizmadiát fogott-e a tolvaj?

* A megyei tisztviselők és szolgák évenkénti fizetésének és járandóságainak a pénz és élelmi viszonyokból kifolyó körülményekhez képest fejlebb emelése iránt Temes megye bizottmányi közgyűlése küldöttséget nevezett ki első alispán ur elnöke alatt, mely küldöttség f. hó 6-án a megyének beadván jelentését, az abban foglalt javaslat a közgyűlés által elfogadtatott. E szerint a megyei gróf és főispán fizetése, lakásban és 2500 ft., az első alispáné lakás mellett 1600 ft., a második alispáné lakásban és 1400 ft., a főjegyzőé lakásán kívül 1200 ft., az első aljegyzőé egy lakszoba és 1000 ft., a második aljegyzőé egy lakszoba s 800 ft., a főügyész számára lakás és 1200 ft., az alügyésznek egy lakszoba és 1000 ft., a fizetéses táblabírónak lakás és 1000 ft., a levéltárnoknak lakás és 1000 ft., a főszámvevőnek egy lakszoba s 1000 ft., a honi pénztár főadószedőjé számára lakáson felül 1200 ft., a hadi főadószedő részére 1000 ft., az adószedők részére 800 ft., a középponti főorvos számára 1000 ft., a lippai főorvos számára 800 ft., az első mérnöknek 1000 ft., a második mérnöknek 800 ft., a főszolgabírók számára 1200 ft., a szolgabírók részére 1000 ft., az esküdtek számára 800 ft., a járásbeli törvényszékek számvevői számára 800 ft., a járásbeli törvényszékek jegyzőinek 800 ft., az előfogati biztosnak 600 ft., a várnagynak lakáson felül 600 ft., a selyemtenyésző biztosnak 500 ft., a csendbiztosnak fizetés 850 ft. és egy köteles lótartás fejében 150 ft. 1000 ft., az irodakiadónak egy lakszoba s 500 ft., az írkokoknak 400 ft. osztrák értékű ft. Ugyancsak a küldöttség vélenéne szerint a csendbiztosok rendelkezése alatti csendkatonák a részükre rendszeresen járó ruházaton, fegyverzetben, a természetben kiszolgáltató ló-tartáson, és a havonként a temesvári piac közép ára szerint megalapítandó 30 adag kenyér részlet váltásági árán 160 fto huzandának évenként. A megyei tisztviselők szolgálatára lévő huszárokra nézve határozatott, hogy miután főispán ur a számára járó két huszár egyikéről lemondott, a szintén két huszárral bíró első alispán, főszolgabíró s aladószedő urak mindegyikétől egy huszár elvétetvén, s az ily módon rendelkezés alá esett 11 huszár még hárommal szaporítatván minden esküdt mellé egy huszár rendeltek, s a megyei huszárok évi bére ruházaton kívül 120 fiban megalapítatott.

* Mensdorff-Pouilly gróf, altábornagy, Temesvárról kormányzó minőségben Galiciába tétetett át.

kiadó és felelős szerkesztő Pesty Frigyes.

H I R D E T É S E K

KRAMER férfi-ruha terme Pestről
a trombitáshoz címzett vendéglő első emelet 2. sz. alatt már meg van nyitva, minél fogva igen nagyon becsült megrendelőit, és a t. c. közönségét mély tisztelettel látogatásra fölkéri.

(18. sz.)

(1—2)

Hirdetmény.

Néhai Brünek Károly ur hagyatékához tartozó, Kuviban fekvő, 12,000 ftra becsült, 10 holdnyi területű szőlő, valamint ugyanott lévő, körülbelül mintegy 1000 akó kitünő

A jelen vásár alkalmával

Goldner A. Pestről

egy új, gazdagon felszerelt férfi ruharaktárral megjelenvén, arra a t. közönséget azon meggyőződéssel figyelmezteti, hogy a vevők főfő mértékben lesznek kielégítve.

Raktára a „szarvashoz“ címzett vendéglő első emelet 1. szám alatt.

19. sz.

(1—2)

ó bor, az elhunytak végrendelete folytán, f. é. március 19-én kezdendő árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adni.

Venni szándékozók 10% bánompénzzel ellátva, a helyszínen való megjelenésre ezennel meghívattak.

Biró Imre.

(16. sz.) (3—3)

végrendeleti végrehajtó.